

Kõigi maade proletarilased,
Hiinogo!

Teistsed Hõimad

Kaubanduslikku eriharidust taotlevate poiste häälekandja. Toimetuse ja talitus: Tallinn, Sakala 51. Tallinna II Majandustehnikum. Peatoimetaja F. Niinepuu; vastutav toimetaja U. Liivaku; toimetuse: K. Mikko, I. Heinlo ja H. Hakk. Levitamine ainult koolis.

Nr. 187

Laupäeval, 3. veebr. 1945. a.

XIV aastakäik

"Inimene peab kõik olema kunis:
nii nägu kui riided ja hing
ning mõtted."

A. Tšehhov.

Need suure mehe ilusad mõtted on vajalikud meile kõikidele: vanematele peeglik, milles ennast kontrollida, noortele tähisteks, mille poole püüda.

Olgu küll, et meie nägu on meile loodud ja riided ei saa praegusel ajal igakord olla kaunid, peegeldub siiski nii sagedasti meie välismuuses meie sisemine mina s.o. meie hing ja meie mõtted. Ja just neid katsugem hoida puhtad ja kaunid: ei kõlba igasugused sõnad ja väljendused koolihoorele, ei ole kõik kohad väljaspool kooli temale sobivad, ei kõlba ka igauks temale kaaslaseks ja sõbraks.

Suhtugem kriitiliselt kõigepealt endassee ja siis ka teistesse ja tehke igauks omalt poolt kõik, et meie sisemine inimene kõigis oma avaldistes oleks puhas, kaunis, õilis.

R. Meresmaa

K O O L I V E N N A D

Juba lahingute esimestest päevadest võitlesid Karla ja Väino külg külje kõrval, Nad olid lahutamatud sõbrad, sest neid sidusid ühised mälestused kõige varajasemast lapsepõlvest. Ka täna läksid nad üheskoos nende pataljonile ülesandeks antud vaenlase toetuspunkti vallutama, mis asetses Velikaje Luki lähistel asuval kalmistul.

Niipea, kui nad ületasid raudtee ja väljusid tihedast kuusehekist, sattusid nad sakslaste tugeva tule alla, kes tulistasid kõikidest relvaliikidest. Edasi tuli liikuda hüpetega. Varsti Väino kuulis Karla oigamist. Ta roomas Karla juurde ja nägi teda lamamas selili, pilk suunatud taeva poole.

"Väino", sosistas Karla, "ma olen haavatud. Need on mu viimased hingetõmbed! Võta minu kooli lõpumärk ja vii see koju, ema kätte. See on ainuke ese, mis jäi järele kodust kaasavõetud asjadest".

Väino võttis märgi vastu ja peitis selle hoolikalt rinnataskusse. Ta võttis sõbra kaenla alt kinni ja lohistas ta lähedale olevasse pommiauku. See oli Karlale piinarikas teekond, kuid ta hoidis hambad risti ja ükski oie ei tulnud tema suust. Väino asetas Karla pommiaugu põhja. Ta jälgis sõpra ja tundis, et on tulnud lahkumisetund, kuigi ta ei osanud seda endale kuidagi ette kujutada. Karla tegi asjatuid katseid istukile tõusta ja vaatas igatseva pilguga Väino poole. Ta pani oma käe Väino kätte, tahtis midagi öelda, kuid ei saanud. Nii ta suri, käsi sõbra käes.

Nutta! Ei! Väino ei saa nutta, sest ta on selleks liig palju läbi elanud, nii palju näinud surma ja rahuliku elanikkonna kannatusi, nägi põletatud külasid, kus polnud säilinud midagi peale korstnajaalgade ja küla alguses seisva värskel posti, mille külge on naelutatud laud küla nimetusega. Midagi rasket veeres ta südamele; midagi surus teda ja paisus ta rinnus - see oli metsik viha! Viha inimese vastu, kes on selles verevalamisises süüdi ja kes on süüdi ka tema koolivenna surmas.

Väino võttis tubakakoti ja paberi taskust. Sirutas need surnu poole ja ütles: "Karla, teeme suitsu!" Ta vaatas sõbrale näkku ja jätkas: "Jah, Karla, sa enam ei suitseta. Kuid, kas mäletad, kuidas me veetsime lapsepõlve päevi; tegime vallatust, istusime algkoolis ja keskkoolis ühel pingil, jagasime ühiselt rõõmud ja mured - meil olid ju alati ühised huvid. Algas söda, meil jäi kooli viimane klass lõpetamata. Meil algas elukool, kuid see kool oli väga karm, kuna meil tuli raskeid lahinguid pidada eluraskustega. Siin me kogesime, kui suur tähendus on sõnal "elu". Kuid alati me olime koos ja jagasime kõik raskused. Meie ju koos unistasime, et tuleb taas jälle aeg, kus oleme tagasi kodupinnal, jätkame õpinguid ja asume loovale tööle oma rahva ja kodumaa kaitsuks. Ja nüüd sa oled siin, kodupinnast eemal, sind maetakse ühishauda... Juhuslik möödamine ja ei tea maetute nimesid, kuid ta teab, et siin võitlesid eesti poisid. Mälestus sinust ja su saatuseosalistest ei kustu iialgi minu ega meie rahva meelest. Ma viin su lõpumärgi koju - las ka sinu ema teab, et mina olin sinuga koos sinu viimase hingetõmbeni.

Järgmisel hommikul, kui mehed ootasid väliköögi juures toitu, astus Väino roodukirjutaja juurde ja ütles: "Kustutä Karla nimi roodu nimekirjast, teda ei ole enam elavate kirjas!" kui ta nägi kuidas roodukirjutaja tõmbas Karla nime peale kriipsu ja kirjutas juurde "langes... detsember, 1942.a.", siis tundis ta, nagu oleks keegi tõrganud talle südamesse ja tõmmanud ta enda elu peale kriipsu.

~~Handwritten scribbles at the top of the page.~~

Nagu hõõgub tukike tuha sees,
nagu tükike säravat kulda.
Nagu puhas kristallike selges vees,
nagu lootuse kübeke südames,
nagu hõbe keset mustavat mulda.

Nagu valusalt rebiks ja põletaks,
ja torkaksid teravad nooled.

Nagu midagi loidaks ja valendaks,
nagu midagi helgiks ja helendaks,
ja loidab nagu leegitsev tuli.

Nagu midagi tõukaks ja pakitseks,
nagu mühisev vaimustusvoole.

Aga siis nagu harilikult häbeneks,
nagu kuhugi kartlikult põgeneks
ja hõljuks üles pilvede poole.

Ja hõõgub ka tõesti igas südames sääl,
üks tuline põletav säde.

Kord kullana hiilgab, kord tumedaks jääb,
kord valusalt torkab, kord paitavalt lööb
ja seob nagu kütkestav side.

E. Lehtsaar

Oõsel

Ei suuda kunagi unustada toda õõd. Ainult vaikus õmberringi - suur, puhas ja õllas tundus elu tol õõl. Ei mingit rapast argipõevaaskõldust ega toimetust, kõik nõis olevat jäänud kusagile kaugete, kaugete nurmede ja niitude taha.

Kõgu loodus hingas. Tema hingõõhku tundus igalt poolt õles kerki- vat, tundus sirelite puhkenud õitekobaraist ja samblast, mis kattis roheline linikuna metsaalust. Tundus, nagu oleks loodus end millegile ette valmistanud, et too võiks tulla segamatult nagu suvine mahe õõõhk paitab õrnalt puhkevat loodust. Et too võiks tulla ja imetella seda jumaliku vaikus ja ilu, mis kõikjal valitses...

Kuidas suudan mina, igapõevane inimene, kes ma ripun oma askelduste ja pisiasjade küljes, kirjeldada seda kujuteldamatut rahu, seda ilu, vaikus. Seda peab ise õle elama.

Tuleb silme ette lapseõõlv, kus elu tundus sulle nii lihtne, ilma igasuguste viperusteta ja halvata. Olid nagu too loodus sel imekaunil õõl, nii puhas kõigest maailma kurjast, su silmad vaata- vad maailma tõi vallatust, nõgid ainult ilusat, inetu jättes teiste hõõleks. Ja kui sa veel naersid, see kuuldis kui hommikvõarske õõjakese hõõbedane sulin. Mõletan veel selgelt mõid põevi, kui pidin su järele vaatama, vahel olles sulle pahane, et ei põasenud oma sõpradega metsa või järve õõrde. Aga su naeratuses kustis kõik mu pahameel ja pilgus sulas jää, mis sõudame õmber oli kogunenud. Jah, see kõik oli veel siis, kui olid võike.

Aga nõõd? Jah, elu on korõ juba imelik.....

Kusagil idakaarel hakkab valgenema. Tõõseb uus põev, tõi raskusi ja askeldusi, tõi muresid ja võsimust, kuni saabuu õõ meid sellest põõstata.

Õrkan mõtisklusest ja hakkab kodu poole sammuma, et veel enne jõrgmiat põeva veidikene suikuda. Uus põev tõõtab tulla kuum.

Sammun õõsinda mõõda põõllupeenart võikesse majakese poole, kus on mu korter, saatjaks rukkirõõgu õõhotooniline saagimine... Oh, kuidas lõõnab ristikutõõld....

Tõõhaks sulle haarata kõgu maailma ja lausuda talle midagi hõõlla, õõige tasa ja õõrnalt.....

Aga ka mina olen ainult inimene, ja nii vast purustaksin selle õõ võõlu.

Jõrjest valgeneb. Jõõelt tõõseb piimjas udu. Küllast kostab juba õõksikut kukelaulu. Hommik on saabunud. Too õõ seisab mul aga veel kaua meeles.

E. Linnaks

Oi elu, mõtlesin ma, sina suur enesepete, kuis oled sa õõmeti meile armas! Kuis oled sa meile lähedane, kuigi sinust põõgeneme! Kuis liiguvad meie mõtõted alati sinus ja su kaunistes saladustes.

Fr. Tuglas

Inimese elu läbib tüse joon, mida nimetame töötsimiseks. Alates inimekonna algastast kuni nüüdisajani on iga inimest mõjustanud kindlasti otsisklev tung tööde leida. Mis on siis tööde? Kust leiame tööde? Kas on üldse tööde olemas?

Käesolevas töös ei vaatlo me tööde üldolemust -- seda, mida käsitleme igapäevases elus. Naabermaja "kõjamuti" "tööde", et sõda homme lõppéb ja "kurb tööde" spekulandi suust, et võikilo maksab turul 250 rubla, on hoopis iseliik töödesid. Selles artiklis siiski ei taha vaatluse alla võtta niisuguseid töödesid, vaid töödesid, milliseid tuntakse teadusringkonnis, töödesid metafüüsika, materialismi jt. filosoofia koolkondade valdkonnist ja mujalt.

Kirjaoskamatuses tingituna on paljud huvitavad töökspidamised läinud kaduma, aga vaatlome neid töödesid, millede kohta meil on kindlad andmed.

Kaua aega oli teadlastele ühoks kõige valusamaks ja huvitavamaks küsimuseks: "Mis on kõige olava algelemendiks?" Ja teine samasugune: "Milline kaju on maakeral, millest on taeva laotus ja millega on seletatav teiste taevakehade olemasolu?" Paljud tuntud teadusemehed avaldasid oma arvamisid kõige nähtava algelemendi kohta, kuid midagi püüvat ei leitud. Esimesena püstitas esimene filosoof, kreeklane Thales VI saj. e.Kr. sellele küsimusele vastuseks järgmise tööde: "Kõige algelemendiks on vesi?" Sellist tööde kuuldes tekib igale näole muie ja isegi nooruk algkoolist ütlob, et see on vale. Vanasti aga arutasid tuntud teadusemehed seda küsimust tõsiste nägudega, uskudes sellesse kui ainuõigesse väitesse: Kuhu on aga jäänud nüüd need tööde? Mõni üksik vaid teab, et niisuguseid asju üldse on arutatud -- paljud ei tea sodagi -- kuid selle tööpärasusse ei usu keegi. Mõnelgi võib tekkida siinkohal küsimus -- mis on siis õieti kõige olavasoleva algelemendiks? Kui siin loetella need keemilised vormelid, mis peituvad kõiges nähtavas, siis kindlasti aasta või kümne pärast tuleb ütlob keegi keemik, et see, mida meie pidasime kord tööks, on nüüd osutunud valoks.

Inimühiskond otsis kaua tööde, mis lahendaks maakera kujju ja ühtlasi kogu ilmaruumi puutuvad küsimused. Kas see ei näi aga naiivsena, kui keegi väidaks veel nüüdisajalgi, et maakera on taldrikukujuline ketas, mida kannab kilpkonn -- heal juhul elevand; ja et taeva laotuseks on suur kalvine kangas, millesse lõigatud kaks suuremat ja hulk väiksemaid auke. See kangas tiirleb ümber maakera ja kuna selle kanga taga on igavene tulemeri, mis paistab läbi kangasse lõigatud aukude, siis sellega on seletatud päikese tõus ja loojumine, ja ka kuu ja tähtede liikumine. Meie ei usu seda, aga omal ajal oli see tööde, mida ei saanud ja mida ei tohtinudki keegi ümber lükata. Kui Kopernikus 16. s. p.Kr. põhjendab heliotsentrilise süsteemi olemasolu, s.t. et ta julgeb lükata ümber kõik tööde, mis väidavad päikese liikumist koos teiste planeetidega ümber maakera -- missugused olid siis selle tööde tagajärjed? Kui sama tööde tunnustas ka itaalia füüsik Galilei, siis pidi ta istuma türmis ja hiljem vanduma avalikkuse ees, et see on vale, hoolimata sellest, et ta väga hästi teadis mis tööde ja vale.

Nüüdisajal meie muigame nende üle kes räägivad marsilendudest ja kogu ilmaruumi vallutamisest, ja leiame, et see on üks suur vale -- aga kas ei või inimkond areneda nii kaugale, et loeme a. 2045 ajalehest kuulutuse: Igal laupäeval ja kolmapäeval kell 12.00 väljub Tallinna lennuväljalt rakettlennuk Marsile. Piletid saab osta Vabadusväljak nr.5, 75. korralti? -- Ärge muiake midagi, seda kõike võib kord näha ja siis imestavad inimesed meie töökspidamiste üle, mis nüüd näivad surmkindlalt õiged.

Meil tekib nüüd kuri kahtlus, et tööde kui sellist üldse ei olegi, kuid see arvamine on siiski veidi varane. Leidub ka töödesid mida ei saa ümber lükata (vähemalt nüüdisaegne inimkond arvab nii).

Üheks teaduseharuks on matemaatika, mille tõdesid ei saa, vähemalt ei ole siiani saanud ümber lükata. Kui 6.s.e.Kr. tuntud kreeka filosoof ja matemaatik Pythagoras püstitas lause, mille järgi kolmnurga hüpotenuusile ehitatud ruudu pindala on võrdne kaatetele ehitatud ruutude summale, ($a^2 + b^2 = c^2$), siis ei ole tänapaevani suutnud keegi veel seda ümber lükata. Kui mõni õppur otsib võimalust, kuidas üldtuntuks saada kogu ilmale, siis ehitagu ta vaid selline kolmnurk, mille hüpotenuusile ehitatud ruut ei võrdu kaatetele ehitatud ruutude summaga. Kogu maailma ajakirjanduses ja teadlaskonna keskel teeks selline "imelaps" kohutavat karjääri. Katsutage! Iga matemaatiline valem on omaette tõde, mida ei ole võimalik valeks tunnistada, ja need on sellistena kaugest minevikust nüüdisajani püsinud ja püsivad edasigi.

Sellest järeldame et vaid niisugused tõed, mida meie võime nimetada puhtal kujul mõistuse viljaks, on püsivad ja neid ei saa ümber lükata. Sellised tõe d aga, mida meie loome väljaspool meie mõistuse valdkonda ei ole püsivad - neid võib iga päev jälle ümber lükata. Nii kurb, kui see ka ei ole, peame nentima tõika, et võib olla kunagi ei arene inimene nii kaugemale, et ta suudaks väljaspool mõistuse valdkonda luua välismaailma kohta kehtivaid absoluutseid tõdesid. Poame esialgu piirduma vaid selliste tõdedega, mis kuuluvad meie mõistuse valdkonda, ja neid teisi, neid pooltõdesi, mida meie peame nüüdisajal tõeks, aga mis edaspidi võib-olla saavad ümber lükatud, neid nimetame ka tõdedeks, sest muidu oleks maailmas peagu kõik vaid vale - iga vale kohta tuleks vast 0,1 tõde?! Kohutav.

F. Niinepuu

LAULUNEESTEST

Et eestlane on muusikaarmastaja, see on saanud meile endastmõistetavaks. Ja et seda tõendada, olene valmis alati ja igas paigas laulu lööma. See on muidugi väga tervitatav nähe.

Olen nn. nädalalõpu väljasõitja ehk selgemalt öeldud: sõidan igal laupäeval maale. Sõjaaegsetest sõiduoludest on küllalt räägitud ja arvatavasti on siin igal ühel ka oma kogemused. Vagun on täis kiilunud viimase võimaluseni, tallatakse üksteise jalgadel ja tuhat muud viperust muudab vaguni päris ebameeldivaks kohaks. Siis aga tuleb kusagilt nurgast kauaoodatud messiasena mõne tütarlapse õrnutsev hääl. Peagi seltsib temaga teisi ja varsti kõlab vagunis mehine laul, mis summutab rongimüragi. Kohe on ununenud, et naaber seisab su haigel varbal, ja et kaasreisija kohver sulle vägevaid mükse jagab.

Paraku aga peab siiski kahtlema, kas eestlane tõesti on lauluarmastaja. Nimelt peab iga mees endastmõistetavaks laulujoru ajamist. Et see teistele, muusikatundelisemaile, meeldiv kuulda pole, see ei tule nii enam meeldegi. Peab aga silmas pidama, et ainult hea laul heas ettekandes on heaks meelelahutuseks. Meil on küllalt puudusi, miks peame neid kõiki suurele publikule demonstreerima?

H. Reinop

Maailm tuleb uuesti valada! Vana on ebaõnnestunud, täis mõrasid, see ei helise, vaid poriseb kui lõhkine kell! Paremaid metalle, kuumemat tuld, ilusamat vormi! See olgu meie püüd.

F. Tuglas

T U N N E I S E E N N A S T

Iga inimest mõjutavad mitmesugused tõukejõud erilises tugevuses. Nii kihutab kohusetunne torvet inimest temale harjunud tegevusele ja töötaolek tähendaks talle tõsist õnnetust. Seda, kes meeleldi laiskleks, ergutab tööle nälg ja enesealalhoiu tung.

Suurimaks tõukejõuks elus on võistlus. Juba väike laps koolipingis tahab naabrist olla parem, täpsalt nagu Caesar soovis meel- samini väikeses maakohas olla esimene, kui Roomas teine.

Kui palju oleks ilmas sündimata suurt, kui puuduks võistlus!

Inimkond sammub väluda võidujooksjana võidust võiduni. Samuti üksik, kui ta püüab sarnleda paremaga ja ainult parem võib üksikut edasi tõmmata. Kus võit raske tulemas, seal kasvab võistluses ka enese jõud.

Võistlus on loomulik, hea ja tarvilik, kui ta liiale ei lähe, kui auahnus ei muutu hävitajaks tulemereks rinnus. Parim vahend liialdatud auahnuse vastu on enesearvustus. Ent arvustada ennast suudab vaid säärane isik, kes väsimatult püüab ennast tundma õppida. Delfi Apollo templi peaukse peale olid uuristatud sõnad. "Tunne iseennast!" Selles templis käidi tulevikku tooda saamas. Ja see pealkiri oli esimene hüüe jumalalt igale templit külastajale. Enesetundmine sündigu tugeva arvustuse all ja ärgu unustagu sealjuures võrdlust, millest olme harjunud eemale hoiduma ja endi saavutisi tihti võrreldamatuks pidama.

Kasutage iga juhtu ennast tundma õppida. Kasutage selleks "PI" lehekülgi, kasutage neid võistlusoks, enesearvustuseks ja teie tulate võitjaks elus.

E.Valdre

K U T S E

Kuulge, kuid mühavad lained kaljusel rannal,
Vabadushümne laulavad noile, kes viibivad kaldal.

Ärgake! kes te veel magate endi hämarais kodades-

Sammuge päikese särades ühiselt meeste ridades.

Ja töötagem olla oma väikese kodumaa suured pojad,

Kes taas varemoleist uued ohitavad tehased ja kojad.

I. Heinlo

TEATRIARVUSTUST ASJATUNDJA VAATEVINKLIST

Nõukogude korra taastamisega taastati ka eesti teatrielu, mis okupatsiooni kolme aasta kestvusel lähenes ikka enam ja enam olukorrani, mil eesti teatrist oleks jäänud järele vaid mälestused. Muidugi ei ole siin mõtet hakata pikemalt käsitlema seda olukorda, mille tingis okupatsioon, kuid ütlen vaid niipalju, et okupatsiooni lõppedes Eesti teater ärkas nagu mingisugusest halvast unenäost. Hakati taas organiseerima teatrielu ja intensiivse töö tulemusena avasid pea Tallinnas omad uksed Riiklik teater "Estonia", Riiklik Draamateater ja Riiklik Noorsooteater. Nüüd tagasi vaadates teatrihooaja esimesele poolele, näeme, et on ara tehtud suur töö. Lavastatud on kolmes teatris kokku 16 lavateost, nendest 3 operit, 1 operett ja 12 sõnalavastust.

Üheks tähelepanuväärsemaks lavastuseks möödunud hooajal oli kahtlematult meie draama suurmeistri A. Kitzbergi "Libahunt" Riiklikus Draamateatris. Kuigi seda draamat on meie lavadel lavastatud paljusid kordi, on ta siiski iga uue lavastusega pakkunud meile jällegi midagi uut ja kindlasti pakkus seda ka kõnesolevgi lavastus. Meie teatrispetside arvates olevat mainitud Draamateatri lavastus omas "Libahundi" tõlgituses üks õnnestunumaid.

Omalt ainekäsituselt ja tegevuselt on "Libahunt" minevikudraama, mis viib meid ajastusse, kus meie maal valitses veel teoorjus. Draama tegevus sünnib XIX sajandil Tammaru talus, kuhu vaeslapsena satub ka draama kangelane Tiina, erandnimene, kelle vanemad on elanud senini vabana ja kes ka omas hinges tunneb piiritut vabadusejõhku. See ilusa valimusega elav looduselaps ei sula ühte koskkonnaga, kuhu ta saatus paiskas. Ta ei võta omaka selle koskkonna kombeid, tavasi ja uskumusi vaid toimub nii, kuidas ta mõistus ja süda käsevad. Ta on valmis anduma armastusele ja õnnele, kuid selliseha ei leia ta mõistmist ümbriku hulgas. Kui Tiina võidab oma temperamendiga, iluga ja headusega oma armastatud mehe - tema kasuvenna Marguse - poolehoiu, siis usub ta armukade võistleja Mari selles nõidust ja seda on valmis uskuma ka kogu ümbriku. Tiina võtab uhkena vastu talle näkkuheidetud libahundinime ja põgeneb metsa, kuhu ta jääb viieks aastaks. Kord siis ühel tuisusel talveõhtul hiilib ta oma kasuvenemate maja ümbriku, ja siin tabab teda surmavalt tema armastatu poolt huntide hirmutamiseks lastud kuul.

Nagu näitab sisu lühike kokkuvõte, on "Libahunt" oludest, ja ebauusule rajatud kangekaelse iseloomust, tingitud kurbmäng. Sisul on esitatud usutavalt, peale mõningate üksikasjade, näiteks: Tiina viieaastane metsasolek. Meid haarab alati üksiklase tulihingelise Tiina julge võitlus oma õnne pärast teda kõikjal ümbritseva ebauusu, rumaluse ja tuimusega, mis toob talle kaasa palju kannatusi, kuid kannatada on ju erandinimese saatus.

Oma kompositsioonilt on "Libahunt" hästi kordaläinud teos. Ülesehitus on rajatud sümmeetrilisele, st. esimene ja viimane vaatus toimuvad ühes ja samas miljöös Tammaru talus, kuhu mõlemil korral ilmub lume-tuisu ja huntidoolumise saatel Tiina. Sümmeetriat suurendab ka ühesugune pikk vaheaeg esimeste ja koskmiste ning keskmiste ja viimase vaatuse vahel. Ölgupaolest on viimane vaatus esimese vaatuse kordamine, ainult selle vahega, et tegevus sünnib 15 aastat hiljem ja et Tammarut valitsevad sügupõlvad on muutunud.

Mis puutub näitlejate mängusse kõnesoleval lavastusel, siis peab ütlemas, et kõik osad on võrdlemisi heades kätes. Näitlejate mängu ja lavastuse mõjul peaksime saama päris kujuka pildi "Libahundist".

Arvesse võttes "Libahundi" suurt osa meie kirjanduses, peaks iga õppiv noor tutvuma selle draamateosega teatris, sest on ju kindel, et teatris, st. laval, me saame teosest palju selgema kujutuse, kui seda

saaksime lugedes. Sellest lähtudes peaks minu arvates iga kooli-
noor külastama mainitud etendust. Eriti pean ma seda maksvaks meie
kooli viimastele klassidele, sest on ju neil "Libahunt" otseselt
õppekavas.

Minu arvates peaks üldiselt koolinoorsugu rohkem huvi tundä teat-
ri vastu, sest on ju teatril väga suured ülesanded, eriti veel praegusel
ajal, noorsoo kasvatusliku külje arendamise juures.

Sean üles loosungi: "Külastagem rohkem teatrit", sest seal õpime
mõndagi, mis vahest koolis kahesilma vahele on jäänud!

Edgar Vilba

ÜLESKUTSE

Hoorus on ikka tulihingeline olnud. On seda tänapäevalgi. Aga
külmas ja kõleduses jahtub tuliseingi säde. See vana tõe meenus,
kui kuulsin, et meie koolimaja ähvardab veelgi jahedamaks muutuda
kui senini. Sedakorda ei seisne puudus mitte küttematerjalis, vaid
kaadrites. Teatavasti mobiliseeriti meie kooli meesteeniija, kes
siiani toimetas puude saagimist. Tema ülesanded peame nüüd ise üle
võtma. Paar korda nädalas tuleb igast klassist läkitada mõned pois-
sid, kes saagide vihinal ja laulude mürinal teeksid propsidest ah-
jupuid.

Kauba - ja kormepoisid pole kunagi kartnud ei vaimlist ega
kehalist tööd. Natuke puudesaaagimist - see on õieti lõbu, mitte töö.
Käed külge! Paneme saed sahisema - teeme seda ju endile. Ja - osa
sest soojusest, mida muretseme, langeb ka kaasüürnikele osaks.
Küllap mõnigi vapper töömees võidab selle töö arvel teistsugustki
soojust - südamesoojust! See on töö eest parimaks preemiaks. Ahjud
ja südamed vajavad sooja - vihistagem saage ja laskem laulud kõlada.

SEINALAHE

Vanema õppurid, kes töötasid Sakala 51. ka 1940./41. aastal,
mäletavad veel hästi tookordset seinalehte 3. korra koridoris.
Okupatsiooniajal viibis seinaleht varjusurmas. Tänavu on aga sei-
nalehe traditsioon taas elustatud. Raamatukogus võime jälle näha
tuttavat pealkirja "Punased Minutid" ja õp. Kana hoolikalt ning
kunstimaitseliselt valmistatud alusel leiame mitmesuguseid artik-
leid. "Punased Minutid" nr. 1 sisaldab artiklitest L. Vakk'i
"Intelligentne inimene väärtusena ühiskonnas", milles autor käsit-
leb nõukogude intelligentsi kasvatamist ja olemasoleva intelli-
gentsi ülesandeid sotsialistlikus ühiskonnas. Edasi käsitleb U. Liivaku
usu ja kiriku vahekorda sajandite kestel töös "Usust ja templist".
K. Mikkolt on ülevaated näärivaheajal peetud spordi- ja malevõist-
luste kohta jne. Seinalehe nägusust tõstab NSVL rahvaste juhi
J. Stalini foto punasel alusel ning paar loosungit.

Taas õppurkonna teenistusse astunud seinalehte tervitati õpi-
laste poolt, kui veelkordset tõendust selle kohta, et majandus-
tehnikumlastel jätkub võimeid ja tahtmist mitmekülgeks loominguks.
Seinalehe kujundamise ja kaastööde muretsemise vaeva on oma
peale võtnud "PH" toimetuse, kes loodab, et seinalehele saame
rohkesti kaastöid, et "Punased Minutid" võiksid tihti uues kujus
ilmuda majandustehnikumlaste arvustavate ja hindavate pilkude
alla.

U. Liivaku.

ABITURIENDID OMAVAHEL

On tavaline nähe, et vahetevahel mõnes klassis tekib ärev olukord, eriti veel siis, kui selle klassi õpilased nimetavad endid abiturientideks.

Kuid sugugi tavalisena ei näi see enam meie klassis, kus juba pikemat aega valitseb mingi ebatavaline atmosfäär.

Vaevalt on kellahelin kuulutanud tunni lõppu ja õpetaja on alles ametis oma portfelli sulgemisega, kui juba salgake poisse on kogunenud kellegi pika noormehe juurde, kes sorava kõne ning elegantsete käeliigutustega seletab kaasõppureile midagi tähtsat. "Räägime vahel ka paar sõna rahvale piibujuttu!" lausub õpetaja ja lahkub klassist. Kõnelust lähemalt jälgides selgub, et arutlusesel on lõpumärkide probleem. Peagi on kõneleja muutunud kogu klassi tähelepanuobjektiks, kuna kõiki köidab ta jutustus, kuidas ta kogu klassi nimel võitles ettetulevate takistuste ning raskustega. Lõpuks lahendatakse see küsimus ja igaüks võib nüüd rahulikult siirduda oma "eriala" harrastamisele.

Pingiridade vahe on muutunud tantsupõrandaks, kus võime näha keerlemas nii paare kui ka üksikuid. Kuid kõik nad taotleavad ühist sihti - õppida võimalikult kiiresti tantsima, sest lähenemas on koolipidu. Ei piisa nüüd ainult tantsukursusist; tuleb harjutada nii koolis kui ka kodus. Mõningad agaramad otsivad selleks laupäeva ja pühapäevaõhtutel isegi muid võimalusi. Iga hinna eest on otsustatud kõrvaldada kiiresti tantsumeeste puudus, mis andis end eriti teravalt tunda äsja-sel sõprusõhtul III keskkooliga, kus paljud tütarlapsed olid sunnitud vastavate partnerite puudusel ise üksteist keerutama.

Ahju ääres, soojas ja mugavas nurgakeses toimub mingisuguse mitte-ametliku "Peokorraldajate Komisjoni" salajane istung, kus plaanitakse selliseid suuri asju, nagu on üldine koolipidu ja abiturientide sõprusõhtu. Püüan nendegi tegevuse kohta lähemat informatsiooni saada, kuid mul ebaõnnestub see ettevõtte täiel määral. Pole ka imestada - kooli olek on ju salajane ja avalikke saladusi ei avaldata!

Äkki põrub klass vägevast laulust, kuna tegevusse on astunud meie kurikulus meeskvartett, mille koosseisus esineb tenorina isegi üldtuntud tegelane "Estoniast". Ülejäänud koosseisu moodustavad tõusvad tähed, kes ei oma küll sellist kuulsust, kuid on ka siiski üldtuntud tegelased, ja neile kõigile võib kõigi eelduste kohaselt ennustada suurt tulevikku.

Kui taas on möödunud "üks piinarikas" tunnike ja õpetaja klassi-ukse sulgenud, siis astub välja noormees, kes müüdu võik-olla ei suudaks tähelepanu võita, aga kuma tal on vali hääl ja peos neli-viis "vinguviskajat", siis peale agiteerimiskõnet koguneb kamp poisse tema ümber "seadusvastaseid toiminguid harrastama".

"Noh, kas töid täna kaasa? Mis? Ei ole! Homseks too kindlasti, aga vähemalt üks din!" Milhäst siin juttu on? Ah jaa, see on ju "PH" peatoimetaja, kes on hädas kaastööde pärast järgmise numbri jaoks.

Väljas hakkab juba hämardama, kui koolimajast lahkuvad viimased poisid - saadikud, kes lähevad nõu pidama sõsarkooli esindajatega, kes soovivad lähemas tulevikus meid külalistena kostitada nende klassiõhtul.

Valter Kannik

Meenutusi

21. jaanuaril 1924. a. suri Gorkis Moskva lähedal sms. Lenin - maailma revolutsioonilise töölisklassi juht ja õpetaja, bolševike partei looja, Suure Sotsialistliku Oktoobrirevolutsiooni võidukas teostaja ja sotsialistliku ülesehitustöö algataja. Kogu maailma töölisklass võttis Lenini surmateate vastu kui rängima kaotuse. Tänapäevalgi tuletame alati meelde seda suurt geeniust ja tema surma 21. aasta äärel puhul on meil eriti põhjust teda meelde tuletada. Tema mälestuseks korraldati kõikjal leinaaktusi. Nii peeti ka meie koolis päevakohane aktus. Pühaku aktuse avas sms. direktor kõnega, millises väljendas sms. Lenini teeneid maailma esimese tööliste ja talupoegade sotsialistliku rajajana ja ka tema muu töö ja tegevuse tähtsust. Selle suure mehe töö tähtsust ei saa loomulikult ära öelda lühikese kõnega. Lenini õpetust tuleb võtta kui teadust, ja sinna peab pikemalt süvenema. Sms. direktor oma kõnes oskas siiski edasi anda selle inimsoo geeniuse töö ja tegevuse paremiku ja paljudkordneist mõistavad nüüd selle mehe tähtsust Nõukogude maale. Direktori kõne lõppedes, austas kool Lenini mälestust mõneminutilise leinaseisakuga. Järgnevalt oli sõna õpilasel Vilbal, kes kandis ette Leninile pühendatud luuletuse. Ettekande hea ettevalmistus ja õppur Vilba oskuslik ettekande viis võimaldasid nautida kõiki Leninile pühendatud luuletuses esinevaid mõtteid, nii et veel praegugi kõlavad meeles üksikud kaunid värsid, võtamatate heaks ja huvitavaks kujunes ka õppur Niilepuu ettekande, kes oli valinud ettekandeks J. Kärneri luuletuse "Lenin meie keskel". Sellele järgnes võimas ühislaul, mis tähtsustas aktuse lõppu.

Kaua möllas sõja idas, kus vihatud vaenlane heitis enda alla ikka uusi ja uusi mõid, o'jastades sealsõid rahvaid, hävitades nende kultuuri ja loomingu. Ka väike Eesti ei jäänud silmapaari vahele ja kolm pikka aastat pidime kannatama vihatud vaenlase surve all. Koolid töötasid poolikult, noormehed lästi lahingväljadele, kultuurilisest arengust ei olnud enam juttugi. Eesti rahva ja vaenlase sõdurite vahel tekkisid teravad vastuolud. Kõikjal oolati olukorra muudatust. Pöördepunkt ei olnud kaugel. Poegi alustas punaarmee oma suurt pealetungi ja varsti oligi kogu Venemaa ja ka meie väike Eesti saksa fašistidest puhas. Võisime näha kauaoodatud punaarmee lasi eestlasi jälle kodumaal pinnal. Nüüd muutus kõik. Koolid alustasid jälle täie rinnuga tegevust, seisisolevad vabrikud pandi tööle ja kõikjal alustati ülesehitav tööga, mida fašistid olid põgenemisel hävitanud. Punaarmee lasid ei tunne me üksnes kui head võitlejaid, vaid ka kui sõpra ja seltsimeest. Selles veendusime kõik hiljuti nende poolt korraldatud proöhtul. Juba paar päeva tagasi oli suur rõõm. Sakala 51 koolimajas, et 25. jaanuari õhtul on punaarmee laste eestlaste dzässe kestri külaskäik meie koolimajja. Öieti oli külaskäik mõeldud tütarlaste 3. keskkoolile, aga nemad ei tahtnud meid selles hoost kuidagi ilma lätta, ja nii võisime ka meie, majandustehnikumilased, nende külalistena nautida punaarmee laste sõjalugusid, laule ja nende dzässorkestri kauneid helisid. Öhtu algas punaarmee lasi avakõnega, millele järgnesid jutustused punaarmee laste eestlaste

sõjateedelt. Kõnõlejaid ja jutustajaid katkestati tihti tormiliste kiiduavaldistega. Algas meeoleolu loovam osa. Siin oskasid punaarmeelased meid rikastada kaunite humoreskide, muusikaliste ja naljakate paladega. Ettekanded võeti kõik soojade kiiduavaldustega vastu ja tihti nõuti ettekandjailt lisapalu. Loomulikult ma ei hakka siin arvustama nende ettekannete kunstilist väärtust, sest teame isegi millistes oludes need olid ette valmistatud. See on sõjamehe oma looming - tema vabal ajal, tema sõjaliste ülesannete kõrval. Õpilaste see poolehoid ettekannetesse näitas, et ettekanded olid siiski täiesti küpsed. Nüüd, kus olime punaarmeelastelt ära kuulunud nii mõndagi, tahtsid ka tütarlapsed neile küllakostiks midagi pakkuda oma loomingust. Oli tütarlaste eeskavagi väga mitmekesine ja paljuütlev. Nii kandsid tütarlapsed ette samuti laule ja luuletusi ning lisaks tantsunumbreid. Ettekandjad olid oma ettekanded hästi läbi töötanud ja nii ei jätanud nad midagi soovida. Tütarlaste rahvatantsud leidsid meie poiste poolt eriti heakskiitmist. Vahepeal aga muutus peo-meeleolu korraga nääriõhtu meeoleoluks, sest põlema süüdati kümnekond küünalt. Kindlasti ei kuulunud see eeskavva ja ei olnud see ka tütarlaste süü, vaid süüdlast teame isegi-elektrijaam. Tütarlaste hea tahtmise juures viidi eeskava ka küünla valgusel lõpule. Elekter ei laskunud ennast kaua oodata ja peagi täitus saal jälle rõõmsa elektrivalgusega. Selle tulekut tervitati nüüd kui kauanägemata sõpra, sest nüüd pidi algama tants. Tants ei tahtnud ka alul kuidagi minna, sest ega sedagi ole olnud nüüd kolmel aastal. Küllap niisugune asi aga meenub ruttu, Tants ei kestnud kahjuks aga kaua ja varsti kõlas saalis hüüd "lõpp"! Võite isegi arvata missuguste nägudega see vastu võeti, aga distsipliin on distsipliin, seda peavad tunnustama kooliõpilased kui ka punaarmeelased.

See õhtu jättis kindlasti palju keni mälestusi meelde õpilastele kui ka punaarmeelastele. Meie kool ei ole ainuke, kus on kõlanud punaarmeelaste helid. Punaarmee jagab oma helisid kõikjale. Eriliste helide osaliseks aga saab Saksamaa, kuhu iga päev sajab sadasid pomme. Küllap hävib varsti ka see ja siis võime rahulikult jätkata kultuurilist arengut ja rahva üksmeele ja sõpruse loomist. Need pisikesed punaarmee külaskäigud olgu aga alussambaks tuleviku sõprusele.

Õõdunud pühapäeval, see oli 28. jaan. korraldati meie koolis väike aktsioon. See ei olnud mingi kaltsu-või metallikorjamise-aktsioon nagu okupantide ajal, vaid koolimaja taastamise aktsioon. Meie kool, samuti kui paljud teisedki asutused, sai sakslaste poolt osaliselt vigastatud. Nii näit. leidsime, et paljudel meie kooli ruumidel puudusid akendel raamid ja klaasid. Neid tuli nüüd kiiresti parandada, et õppetöö selle all ei kannataks. Eelmainitud pühapäeval kell 10 kogunes umbes 25 poissi koolimajja - kaasas peitlid, vasarad ja muud tarvisminevad tööriistad. Nägime noori kõikjal koolimajas igasuguste tööde kallal - kes puhastasid aknaraame, kes parandasid elektrijuhtmeid jne. Vaatamata sellele, et pühapäev ei kuulunud koolipäevade hulka, olid poisid lõbusas meeoleulus ja nii mõnigi viskas töö vaheajal väikese naljakese. Lahkeid juhatusi ja õpetusi jagasid tööde juures õpetajad E.Kana ja A.Viirmaa. Kui mõni juhtus end töö juures unustama, kõlasid talle õp. Kana ergutavad sõnad. Aktsioonil viibisid ka vanemate klasside õpilased, nagu Kees, Poola, Heinlo, Toomsalu, Tori jt., kes käivad koolis ja töö, ja kellel pühapäev oleks hädasti kulunud puhkamiseks. Siit järeldame, et õpilased oleksid valmis ohverdama nii mõndagi, et neil oleks see koolimaja, kust nad saavad õppida elus tarvisminevaid teadmisi. Olgu need õpetajad ja õpilased meile eeskujuks, ja kui on tulevikus tarvis jälle töökäsi, siis noormehed - käed külge!

H. Hak